

Samhandlingen i gang

Den viktigste samhandlingen finner sted mellom lege og pasient, sier Guro Birkeland, generalsekretær i Norsk Pasientforening. Fra 1. januar i år trådte samhandlingsreformen i kraft, og nå har kommunene ansvaret for hva som skjer med deg når du skrives ut fra sykehuset.

Tema: **Helsepolitikk for den enkelte**
side 13-22

Ola Elvestuen   Landsmøtet   Programarbeidet
side 4-5   side 6-7   side 8-9

01/12

Venstres medlemsmagasin

liberal

Tillit til Johan Sverdrup

Under denne parolen vant Venstre fleirtalet i valet i 1885. Eit meir omfattande partiprogram var ikkje naudsynt. Folk hadde tillit til Sverdrup.

I dag er tilliten til politikarar langt meir tynnslikt, og ingen hadde blitt valgt på eit like uforpliktande program. Det er for så vidt bra. Det er sunt med skepsis mot makt. I eit liberalt samfunn må politikarar bli kritisk vurdert, og gå av om dei ikkje fortener å forvalte folkets tillit.

Men tillit må framleis vere ei bebrejle. Vi må aldri komme dit at politisk tillit blir erstatta av kontrollregimer.

Audun Lysbakken måtte gå av som statsråd fordi han burde ha erklært seg inhabil i fleire saker om økonomiske tilskot, som i tillegg var mangelfullt utlyst. Det var gode grunnar til avgangen, men det er også gode grunnar til å vere uroa for konsekvensane.

Fleire statsråder kom snart i søkelyset. Den nye miljøministeren, Bård Vegar Solhjell, opplyste like etter at han gjekk på at han ville få habiliteten vurdert i ei sak om eit mogeleg gruvedeponi i Førdefjorden. Grunnen var at han i fjor gjorde gdet svært tydeleg at han var motstander av deponiet.

Smak litt på den. Mogleg inhabilitet på grunn av ein politisk erklært ståstad. Fristar det å drive med politikk?

Tilskotsregimer for organisasjo-

nar og prosjekt skal vere opne og transparente. Men det er like viktig at dei er bygd på tillit til dei som mottek tilskotet. I motsett fall skapar vi eit omfattande kontrollbyråkrati som slett ikkje treng vere billigare for samfunnet enn om ein eller to blant mottakarane ikkje forvaltar pengane etter føresetnadane.

Barne- og ungdomsorganisasjonane får tilskot etter ein modell med stor tillit. Nokre svært få misbrukar dette. Sakene mot mellom anna SOS Rasisme viser at slikt misbruk vert avdekket. Men responsen frå stat og samfunn peikar i retning av større grad av kontroll. Det betyr at lokale korps og speidergrupper må bruke mindre tid på barne- og ungdomsarbeid, og meir tid på skjema og rapportering.

Styring gjennom tilskotskriterier truar sjølvstendet til frivilligheten. Eit sjølvstendig sivilsamfunn er eit viktig fundament i den liberale samfunnsmodellen.

Sjølvsagt skal vi vere kritiske til mogelege koplingar mellom statsråder og stønadsmottakarar. Sjølvsagt skal vi vere kritiske til statsråder som meiner det er greit å ta imot private gåver. Sjølvsagt skal vi vere kritiske når heile sanninga ikkje kjem fram.

Men som liberale bygger vi samfunnet på tillit til einskildmennesket. Då må vi finne oss i at det vert gjort feil, utan at reglane må gjerast stadig strengare.

Vi må aldri komme dit at politisk tillit blir erstatta av kontrollregimer.

Tema: Helsepolitikk for den enkelte
Samhandlingsreformen er innført. Nå har kommunene ansvaret.

Temadelen handler om helse, og tar for seg kommuner, samhandling og ruspolitikk.

side 13-22

Å gå på

Ola Elvestuen takker ikke nei til en utfordring.

side 4-5

Landsmøtet

Vi gir deg oversikten over alt som skjer på landsmøtet.

side 6-7

Programarbeidet

Bli med på å lage programmet for 2013-2017.

side 8-9

Klimamelding

Regjeringen somler, så Venstre la fram sin egen.

side 10-11

Debatt 24-25

Meningsmålinger etc. 26

Debatt og ymse 28-29

Unge Venstre 30-31

Baksiden 32

Ansvarlig redaktør: Steinar Haugsvær (steinar@venstre.no). Redaktør: Kjartan Almennig (kjartan@liberal.no). Adresse: Møllergt. 16, 0179 Oslo. Telefon: 22 40 43 50. Telefaks: 22 40 43 51. E-post: post@liberal.no. Trykk: Zoom Grafisk AS. Foto ved redaksjonen eller fra Venstres arkiv, med mindre annet er angitt. Deadline neste nr: 14. mai.

Asylfrykten

«Noen må stå opp for reglene når det får konsekvenser for enkeltmennesker,» sa statsminister Jens Stoltenberg da Maria Amelie ble sendt ut av landet for ett år siden. På det tidspunktet var det vanskelig å forestille seg et mer tydelig skille mellom sosialdemokratiet og sosialliberalismen. Nå vet vi bedre.

«Det er synd på mange barn i verden, men løsningen er ikke at alle kommer til Norge,» skrev statsministeren i en kronikk i Dagens Næringsliv. I kronikken hevder han at vi, som vil la asylbarna få bli, først og fremst er styrt av følelser – i motsetning til fornuften, må vi anta. En grovere undervurdering av sine politiske motstandere, velgerne, ja til og med sin egen partiorganisasjon skal man lete lenge etter. For det er, med respekt å melde, ingen som har tatt til orde for at «alle barn i verden» skal komme til Norge. Det vi har tatt til orde for er at det barnerettslige perspektivet skal veie mer enn innvandringsregulerende hensyn i norsk asylpolitikk. Ja, faktisk er det ikke det engang vi har foreslått. Vi har foreslått at «jo viktigere avgjørelsen er for barnet, desto mer skal det til for å la innvandringsregulerende hensyn få forrang». Eller føleri, som Stoltenberg ville kalt det. I dagens lovverk fremgår det klart at barnets beste skal tillegges vekt, mens innvandringsregulerende hensyn kan tillegges vekt. I praksis ser vi dessverre at det har utmeislet seg en praksis som først og fremst ivaretar innvandringspolitiske hensyn fremfor barnets tilknytning til Norge. En standardbegrunnelse i slike vedtak er som oftest: «UNE mener at barna i utgangspunktet har opparbeidet seg slik tilknytning til riket som tilsier at det foreligger sterke menneskelige hensyn. Imidlertid taler sterke innvandringspolitiske hensyn mot at tillatelse skal gis.»

Dermed er vi i 2012 i en situasjon hvor magne barn vokser opp uten gyldig opphold. Noen ganger kan de ikke tvangsreturneres, andre ganger opplever foreldrene faren ved retur så dramatisk at de velger å bli værende i Norge, på tross av at de har fått avslag på asylsøknaden. I de fleste tilfellene er det riktig at de som har fått avslag skal returneres, enten frivillig eller med tvang. Men da må returen skje raskt etter avslaget, ikke etter flere år. Mange av de barna som vokser opp i Norge uten oppholdstillatelse har ikke myndighetene klart å returnere – før nå. Da er det hjerterått å benytte seg av en nylig inngått returavtale. For Venstre er det i slike saker et helt avgjørende perspektiv som går foran alt: Disse barna har ikke selv valgt sin skjebne, de blir ofre for foreldrenes vurderinger og valg og myndighetenes politikk. De står igjen uten rettigheter og en med dramatisk hverdag. Helsepersonell og andre barnefaglige ressurser uttrykker sterk bekymring for barna det gjelder.

Hva er regjeringens svar? «En regel kan virke stivbent, ja nær sagt uforståelig overfor enkeltmennesker, men slik må det nødvendigvis være». En ting er sikkert: En liberal statsminister kunne aldri ha uttalt det samme.

For å eksemplifisere: To mennesker fra de omstridte områdene (randsonen) i Irak reiste fra landet i 2001. FNs høykommissær for flyktninger har fra 2001 til i dag anbefalt at det bør gis beskyttelse til mennesker

på flukt fra disse områdene. De har nå to barn, begge barna er født i Danmark, hvor de var frem til 2005. Disse barna er nå åtte og ti år gamle med syv års botid i Norge. Disse barna er født i Norden, og levd hele sitt liv i Norden, men har ikke oppholdstillatelse. I en barnefaglig uttalelse i asylsaken fremkommer det at et av barna er ferd med å utvikle angst. Når barn utvikler angst så burde alarmklokkene ringe hos norske utlendingsmyndigheter. Venstre mener at etter så mange år i usikkerhet og frykt må disse barna nå ha krav på at voksne mennesker fatter voksne beslutninger som faktisk er til barnas beste.

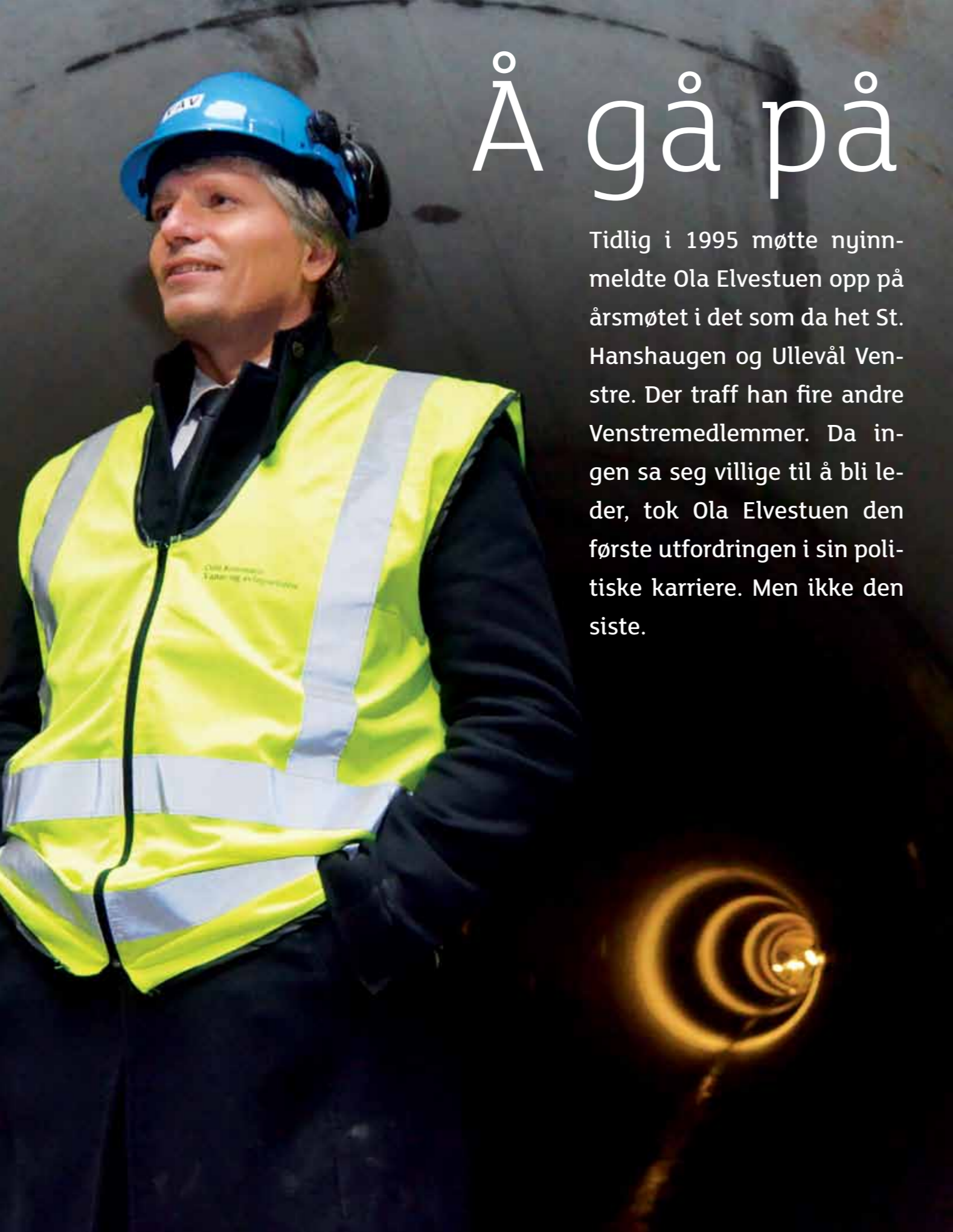
Regjeringens svar? «Vi har ikke den luksus at vi bare kan tenke på enkelt-individer.»

Venstre har kjempet og vunnet slike kamper før. De Castbergske barne-lovene bestemte at du skal aldri døme barn for noe som foreldre har gjort, selv om du syns det er både umoralsk og feil. Dessverre har Castbergs ånd for-

latt flertallet i norsk politikk. Men blant befolkningen tror jeg ånden hans lever.

Trine Skei Grande
Venstres leder

Å gå på

Tidlig i 1995 møtte nyinnmeldte Ola Elvestuen opp på årsmøtet i det som da het St. Hanshaugen og Ullevål Venstre. Der traff han fire andre Venstremedlemmer. Da ingen sa seg villige til å bli leder, tok Ola Elvestuen den første utfordringen i sin politiske karriere. Men ikke den siste.

Daniel Heggelid-Rugaas

– Det var på tide å gjøre noe, svarer Ola på spørsmålet om hvorfor han ble medlem i Venstre. Etter en rundreise i Latin-Amerika, der han blant annet hadde kjørt buss fra New York til Guatemala, fant han et parti som kombinerte miljøengasjement med fornuftig økonomisk tenking.

– Den utløsende årsaken er kanskje ikke logisk – jeg brydde meg ikke så mye om EU-spørsmålet, men stemte ja, og tenkte at man da kunne gå inn i nei-partiet Venstre.

– Han var litt kverulant. Og han var veldig idealistisk, sier Morten Hagen, som da var aktiv i Oslo Venstre og i dag er kontorsjef i VHO. Idealismen fikk blant annet sitt uttrykk i et uvanlig sterkt engasjement for å bevare utrydningstruede salamandre i Oslo.

I dag er hverdagen som byråd for miljø og samferdsel full av utfordringer. Ola mener imidlertid ikke at overgangen fra å være leder av Byutviklingskomiteen har vært så stor:

– Jeg mener Venstre har vært med å styre Oslo med betydelig makt helt siden 1997, men særlig fra da vi satt i byråd forrige gang i 2000. Vi har vært en del av samtlige store grep: fjordbyen, kulturlivet, opprustning av skoler, kollektivtransport; for å nevne noe.

Han mener det er så mye som kan trekkes frem at han velger å være tilbakeholden. – Folk tror ikke helt på det, kommenterer han.

– Veldig mange av de vedtakene jeg nå forholder meg til, er opprinnelig Venstres forslag. Det er en fin fortsettelse på arbeidet tidligere i bystyret.

Samtidig er han klar på at arbeidet for å trekke i samme retning krever regjeringsmakt for Venstre:

– Det som må gjøres i årene framover i Oslo, særlig på miljø og kollektiv, er likt det andre Venstrefolk kjemper for rundt i kommunestyret. Vi trenger å vinne stortingsvalget for å gjennomføre.

Skal vi bygge jernbane, så må vi vinne valg.

En liberal kamporganisasjon

For å vinne valg må man være godt organisert. Da Ola Elvestuen ble medlem i Venstre måtte han purre på sin egen medlemskontingent. – Venstre har blitt noe bedre organisert siden den gang.

Han beskriver dagens Venstre som en liberal kamporganisasjon, og understreker at alle vellykkede politiske bevegelser er godt organisert. Venstre har hatt kontinuerlig medlemsvekst i 9 år, og generalsekretær Terje Breivik har allerede annonsert at man i 2012 skal markere det 10. året med vekst.

– Her kommer det mange nye. Det kommer jo til å påvirke oss etter hvert. Men det er vanskelig å si hvordan dette vil endre Venstre. Det viktigste er å sloss for Venstre utad, ikke vinne Venstre for seg selv.

– Det å bli et større parti er noe man bestemmer seg for. Det handler ikke om tall, men om fryktelig mange enkeltpersoner som kommer inn med sin kunnskap og sitt engasjement som vi må lære oss å spille på, sier han.

Han mener partiet må være gjenkjennelig som det gamle, trygge Venstre, samtidig som partiet skal fornye seg ved å være nyskapende og våge å gå inn i nye liberale diskusjoner: – Det gjelder også at vi må være brede geografisk, for å være et reelt nasjonalt parti, legger han til.

Ola rakk aldri å være aktiv i ungdomspartiet, men var det 100. medlemmet i Oslo Unge Venstre. Han har etter eget utsagn et godt forhold til Unge Venstre:

– Jeg mener virkelig at Unge Venstre er det ungdomspartiet som har størst innflytelse i dette landet, og det er noe de har bygd opp over ganske lang tid. Dette

gjør de ved å være praktisk orienterte – de skal ikke bare være opposisjon, men være med på en endring.

Samtidig er han tydelig på at han ikke opplever Unge Venstre som servile. – De er alltid utfordrende. På sak og med argumenter, slik at vi må gjennomgå og tenke over.

Politiker, historiker og gartner

Selv om han ikke har bakgrunn fra et ungdomsparti, har han et vitnemål som kunne gi inntrykk av det. Studiebakgrunnen beskriver han selv som «klassisk», med en sammensetning av sosialantropologi, historie og statsvitenskap på Blindern.

– Helt klassisk. Jeg finansierte min egen arbeidsledighet, ler han.

Ola brukte store deler av studielånet på å reise, men fullførte likevel graden.

«Det er ille når du begynner å like Plan- og bygningsloven.»

I dag er det mindre tid til å reise utenlands, men på den annen side flere anledninger til å dra rundt

i Norge: – Fordelen med å være nestleder er at man blir kjent med landet, med politikkområder og problemstillinger.

Byråd Elvestuen begynte til og med på hovedfag i historie, med Geir Lundestad som veileder.

– Så begynte jeg å jobbe som bartender, og da spiste det – sammen med Venstre – opp resten av tiden.

Noen år senere traff Ola på Geir Lundestad i forbindelse med utdelingen av Nobels fredspris, og Lundestad beroliget der og da: – Det skal du ikke bry deg om nå. Bare ha det gøy!

Morten Hagen kan fortelle at arbeidskapasiteten var stor: – Det ble mye kveldsarbeid med ringerunder. En gang ringte jeg klokka ti om kvelden en fredagskveld i steikende sommervarme. Da satt han der fortsatt.

I tillegg til politikken, studiene og bartenderyrket har han vært banearbeider, garner, korrekturleser, selger, bygningsarbeider – og han innrømmer også å ha vært modell: – Men det var større utgifter enn inntekter.

– Jobb på jernbanen gir fordelene når man skal snakke med folk. Jeg kjenner dessuten godt til hvordan det er å ha dårlig råd. Og at det er stor forskjell på dårlig råd og lite penger.

Ola satt seg et personlig mål om å endre norsk politikk overfor rusavhengige: – Det er en skandale å se hvor mange overdoser det er villig til å se på, mens botemiddelet er så åpenbart.

Norge er på mange felter et foregangsland, også sosial- og velferdspolitisk. Men på rusfeltet ser landet ut til å henge igjen i gamle spor. Ola Elvestuen mener problemet er ansvarspulverisering:

– Det er fragmentert når det gjelder hvem som har ansvar, samtidig som det er veldig skiftende synspunkt mellom ulike partier på tvers av kryssende politiske konfliktlinjer.

– De rusavhengige har ikke et hjelpeapparat, men et system, slår han fast.

Ola Elvestuen har et voksende ry som sitatmaskin. Blant annet gjentar han at «Du skal si det du mener, gjøre det du sier, og være klar over at ingenting er gjort før det faktisk er gjennomført.» Og: «Du skal ikke være så opptatt av å gjøre ting riktig at du ikke gjør de riktige tingene.» Ola mener selv han fungerer godt på slike enkle regler, og benytter seg av krigsmottoet «Gå på».

Er det noe politisk du ikke er interessert i?

– Alle ting er interessant dersom man setter seg inn i det. Men det er ille når du begynner å like Plan- og bygningsloven.

daniel@venstre.no

Følg landsmøtet på nett

Landsmøtet sendes på Venstres nett-TV. Du kan lese og følge landsmøtet på www.venstre.no/lm2012. Der ligger både program, sakspapirer og videolenke.

Viktige tidspunkter

Fredag 13. april:

Kl. 14:00 Leders tale.

Kl. 15:15 Generell politisk debatt.

Lørdag 14. april:

Kl. 10:45 Landsmøtetema 2011: Velferd når du trenger det

Kl. 16:30 Valg

Søndag 15. april:

Kl. 09:45 Politiske uttalelser

Kl. 13:00 Lansering av Venstres velferdskampanje

Årets største Venstre-begivenhet blir landsmøtet som arrangeres på Fornebu i Akershus 13.-15. april. – Vi ønsker alle velkommen til landsmøtet. Ikke bare delegater, men også medlemmer, tillitsvalgte og interesserte kan følge oss via web-TV fra venstre.no, sier partileder Trine Skei Grande.

Landsmøte med velferd som hovedsak

Steinar Haugsvær

Det er et rekordstort landsmøte som samles på Quality Hotel Expo, et steinkast unna Telenor Arena. Det er et år siden Venstre og Trine Skei Grande startet den lange valgkampen på fjorårets landsmøte i Trondheim.

– Fra i dag har vi 163 dager igjen til valget. Vi skal sørge for at alle velgere vet at det er Venstre som setter folk først i norsk politikk. Vi har et ærend, og det er å kjempe for de liberale verdiene og å kjempe for de løsningene som setter folk foran systemene – uansett.

Bygger partiet

Valgkampen 2011 er historie, men det startet på landsmøtet

i Trondheim. Noen timer før listefristen gikk ut, var det klart at Venstre stilte liste i 311 kommuner. Ingen partier på Stortinget hadde flere nye lister enn Venstre. Valgresultatet, det beste siden tidlig 70-tall, har gitt Venstre en rekke nye kommunepolitikere som nå møtes på Fornebu.

– Det er fristende å bruke et forslitt fotballuttrykk, men vi gjør det likevel. Vi bygger stein på stein. Vi begynner å se konturene av et bredt liberalt folkeparti, sier Trine Skei Grande.

Innstilt som leder

Valgkomiteen la i begynnelsen av januar fram innstillingen til ny partiledelse. Valgkomiteen ønsker at Trine Skei Grande og Ola

Elvestuen forsetter i partiledelsen (se egen notis).

– Vi er stolte av å legge fram en innstilling full av dyktige og inspirerende personer, med en hel del nye og spennende navn, sa komiteens leder Line M. Rustad.

– Vi er glad for at så mange i sentralstyret ønsker gjenvalg. Vi ønsker å fortsette å bygge dette laget. Det er gledelig at de som har vært med å legge grunnlaget for det beste valgresultatet på 40 år, også vil gjøre en jobb fram mot valgkampen i 2013, sier Rustad.

Velferd hovedsak

Gruppeleder for Venstre i Stavanger bystyre, Per A. Thorbjørnsen, har ledet Venstres velferdsutvalg. De har levert hoveddokumentet

til landsmøtet 2012. Dokumentet «Velferd når du trenger det» er utgangspunktet for landsmøtets diskusjoner lørdag 14. april.

– Hvordan kan vi gjøre det som tross alt er et av verdens beste helsesystem enda bedre. Det er landsmøtets utfordring, påpeker Thorbjørnsen.

– Samtidig må vi erkjenne at helse-Norge er organisert ut fra systemnivå. Systemet får oppmerksomheten før pasienten og enkeltmennesket. Gjennom våre forslag, peker vi på en rekke større organisatoriske grep som skal gjøre at system og pasient går mer hånd i hånd.

– Vil ha nasjonal sykehusplan

– Behovet for en nasjonal syke-

Terje Breivik innstilt som nestleder

Venstres valgkomité har innstilt på generalsekretær Terje Breivik som ny nestleder i partiet.

– Terje Breivik er en person med solid politisk erfaring og meget god kjennskap til og nettverk i Venstres organisasjon, sier komiteens leder, Line M. Rustad. Breivik er nå permittert fra stillingen som generalsekretær grunnet hans kandidatur.

Men Breivik får konkurranse om nestledervervet. Samme dag som valgkomiteen la fram sin innstilling varslet sentralstyremedlem Guri Melby at hun stiller som motkandidat. Dermed går det mot kampvotering på landsmøtet 13.-15. april.

Terje Breivik.

Valgkomiteens innstilling:

Leder: Trine Skei Grande (Oslo)

1. nestleder: Ola Elvestuen (Oslo)

2. nestleder: Terje Breivik (Hordaland)

Sentralstyret: Medlemmer:

Guri Melby (Sør-Trøndelag)

Mona Haugland Hellesnes (Hordaland)

Hans Antonsen (Aust-Agder)

Arne Ivar Mikalsen (Nordland)

Direktevalgte

landsstyremedlemmer;

varamedlemmer til

sentralstyret:

1. Abid Q. Raja (Akershus)

2. Rebekka Borsch (Buskerud)

3. Alfred Bjørlo (Sogn og Fjordane)

4. Trine Noodt (Finnmark)

Direktevalgte

landsstyremedlemmer:

Britt Giske Andersen (Møre og Romsdal)

Per Magnus Finnanger Sandsmark (Østfold)

Eva Kvelland (Vest-Agder)

Odd Einar Dørum (Oslo)

Direktevalgte

varalandsstyremedlemmer:

1. Inger Noer (Hedmark)

2. Jonas Stein Eilertsen (Troms)

3. Andre N. Skjelstad (Nord-Trøndelag)

4. Eivind Brenna (Oppland)

5. Julie Andersland (Hordaland)

6. Torgeir Fossli (Telemark)

7. Ina Roll Spinnangr (Sør-Trøndelag)

8. Kåre Pettersen (Vestfold)

9. Ragnhild Helseth (Møre og Romsdal)

10. Vigdis Tønning (Sogn og Fjordane)

11. Naomi Ichihara Røkkum (Oslo)

12. vara: Kjell M. Veivåg (Oslo)

husplan er skrikende. Jeg er ikke i tvil om at det er behov for et større sykehus i Oslo til 10 milliarder, sier Thorbjørnsen.

– Samtidig er jeg ikke i tvil om behovet for lokalsykehus på Nordfjordeid eller nytt sykehus i Møre og Romsdal. Men dette kan ikke være tuftet på innfallsmetoden eller fakkeltog-metoden. Sykehusstrukturen må både i innhold og i form være forankret i Stortinget.

Landsmøtedokumenter:

Se venstre.no/lm2012

Liberal regjering

En rekke fylkesårsmøter har denne våren diskutert behovet for et regjeringsskifte i 2013. En rekke medier har også fulgt denne dis-

kusjonen tett, og den blir tema på årets landsmøte. På landsstyremøtet i Oslo i mars ga partileder Trine Skei Grande sin statusoppdatering.

– Jeg fått et veldig klart signal fra alle fylkeslagene om en ting: Et nytt flertall etter neste Stortingsvalg må føre til at vi får en ny regjering. Hvis det finnes noen som helst tvil om at en stemme til Venstre er en stemme for å skifte regjering, så vil jeg feie den tvilen av banen en gang for alle, sa hun.

Én garanti

– Venstres eneste garanti er at vi kommer til å jobbe for å få gjennomført mest mulig av vår politikk. Vår garanti er vårt politiske program, og vår vilje til å kjempe

for det programmet.

– Venstre er helt klar på at Norge trenger en ny regjering. Blir det nytt flertall etter neste Stortingsvalg, så må alle vi som er med på å danne det flertallet kunne sette oss ned ved et bord sammen og ta ansvar og bli enig om en løsning for hvordan landet skal styres, sa Skei Grande.

På møtet forskutterte hun også spørsmålene fra pressen, med å karakterisere et regjeringssamarbeid med Frp som lite sannsynlig.

– Legg partiprogrammet til Venstre ved siden av partiprogrammet til Frp og se på de forskjellene som er der. Det er veldig vanskelig for meg å se for meg at vi skal kunne sitte sammen fra dag til dag i en regjering sammen

med et parti som er så forskjellig fra oss på så viktige områder, påpekte hun.

Samarbeid

– Samtidig vet vi at vi har fått til gode samarbeidsløsninger på borgerlig side før. Vi har fått til samarbeid på Stortinget hvor Venstre, Høyre og KrF i regjering har fått til gode politiske løsninger sammen med Frp. Så er det en vilje til å finne løsninger, så finner vi løsninger, og den viljen håper jeg at Frp også har. Det handler om å ta ansvar for å styre, og det ansvaret tar Venstre, understreket Skei Grande.

steinar@venstre.no

Venstres programarbeid

– Dette skal være et program for regjeringsmakt. Har vi fått til et program som kan tas inn i regjeringsforhandlingene og brukes som sjekklister for gjennomslag, så har vi lyktes godt.

Kjartan Almenning

Guri Melby er valgt som leder av komiteen som skal skrive forslag til stortingsvalgprogram for neste stortingsperiode. Sammen med komiteen har hun allerede slått fast klare ambisjoner for arbeidet og resultatet.

Et arbeidsprogram

– Stortingsvalgprogrammet skal være et arbeidsprogram og et praktisk arbeidsverktøy, sier hun. – Det skal først og fremst være til hjelp for den store gruppa med Venstrefolk som blir valgt inn på Stortinget neste høst. Og det skal være til hjelp for de mange hundre Venstrefolkene som deltar i

valgkampen, og som trenger svar på de spørsmålene de blir stilt om Venstres politikk.

– Jeg er ikke så redd for om det blir et omfangsrikt program. Vi skal ha ambisjoner på mange politikkområder. Men det skal være konkret, tydelig på løsninger, tydelig på prioriteringer, og unngå vage og uforpliktende formuleringer. Det skal ikke være et nytt prinsippprogram. Det har vi allerede.

Kontrakt med velgerne

Melby har rett: Venstre har flere programmer å forholde seg til. Prinsippprogrammet som nå gjelder, ble vedtatt av Venstres landsmøte i 2007.

Prinsippprogrammet tar for seg Venstres ideologiske grunnlag, beskriver Venstres liberale prinsipper og skildrer en del overordnede, langsiktige utfordringer. Programmet blir normalt revidert med ti til femten års mellomrom.

Stortingsvalgprogrammet er annerledes. Det vedtas hvert fjerde år, samme år som det er valg til Stortinget, og skal være kontrakten mellom Venstres nasjonalt folkevalgte og de velgerne som valgte å stemme på Venstre, for de neste fire årene.

Store utfordringer

– Men konkrete tiltak og prioriteringer betyr ikke at vi ikke kan se utover neste fireårsperiode, mener Melby.

– I norsk politikk er vi for lite flinke til å forplikte oss selv utover den perioden vi er valgt på. Visjoner og bakkekontakt må kunne gå hånd i hånd. Programmet må være ambisiøst samtidig som vi tar sikte på å løse hverdagsproblemer, være ombud, og sette *folk først* fra dag til dag.

Det er nok av store utfordringer å ta fatt i for et liberalt parti med ambisjoner om regjeringsmakt.

Klima står i stampe

– Den største utfordringen vi står overfor framover, er fortsatt klima. Kanskje særlig fordi det er stor enighet om problemet, og også hovedsaklig om løsningene, men det finnes ingen vilje til å gjøre noe med det. Ikke i Norge, og ikke i internasjonale forhandlinger. Hvordan møter vi det, utover å ha høye ambisjoner og offensiv politikk?

– Venstre gikk til valg på et omfattende og konkret program i miljøspørsmål i 2009. Men regjeringen har knapt kommet Venstre i møte på et eneste punkt. Da blir debatten stående i stampe, mener Melby. – Det er fortsatt behov for den samme politikken, vi har bare dårligere tid til å realisere den. Skal vi da løfte nye prosjekter, og i tilfelle hvilke?

Fremtidens velferdssamfunn

Guri Melby peker på fremtidens

velferdssamfunn som en annen stor utfordring som må adresseres. – Vi vet at levealderen øker og at det blir et økt behov for helsetjenester i årene som kommer. Og de fleste har sett grafene som viser at det blir stadig færre yrkesaktive i forhold til antallet som har behov for omsorgstjenester og ulike offentlige ytelser. Vi må finne gode svar på hvordan vi møter dette.

Og med debatten om velferdssamfunnet kommer også debatter om innvandring, fattigdom og tillit. – Når vi står for en liberal innvandringspolitikk må vi være ærlige på at det har noen konsekvenser for velferdssamfunnet. Hvordan kan vi ta vare på begge deler? Og kan vi løse fattigdomsproblematikken på en annen måte enn med mer penger? Hva skjer egentlig i Nav og har vi løst ansvarsfordelinga mellom stat og kommune godt med Samhandlingsreformen?

Tillit til stat og hverandre

– Tillit er et stikkord for flere ut-

fordringer som et liberalt parti må ha gode svar på. Tillit til velferdssamfunnet og at man har et reelt sikkerhetsnett når man trenger det, er én del av dette. Like viktig er tilliten til demokratiet, og da kommer debatter om valgdeltakelse, om personvern under press, og om trygghet. Det gis ikke rom for liberale løsninger i et samfunn der tilliten til hverandre og til fellesskapet er svak. Vi skal skape et samfunn bygd på tillit, og være konkrete på hvordan, sier Melby.

De konkrete forslagene tar hun gjerne imot innspill til. I forrige programprosess mottok komiteen over 2000 innspill. – Programarbeidet er den viktigste arenaen for innflytelse og politikkutvikling i organisasjon. Jeg håper å se mange temagrupper, skriveverksteder, seminarer og debatter, og at hvert eneste lokallag og fylkeslag lager et opplegg for å diskutere hva partiet skal sette på dagsorden de neste fire årene, sier Guri Melby.

kjartan@liberal.no

Programkomiteen:

Leder: Guri Melby (Sør-Trøndelag)

Nestleder: Rolf Nesheim (Hordaland)

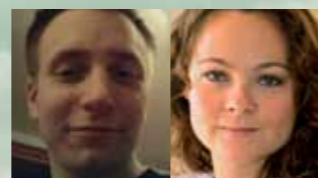
Kjell Veivåg (Oslo)

Eva Kvelland (Agder)

Ketil Kjenseth (Oppland)

Toril Berge (Oslo)

Stian Celius (Finnmark)

Rebekka Borsch (Buskerud)

Thor Bjarne Bore (Rogaland)

Sveinung Rotevatn (NUV)

Åsta Årøen (NVK)

Daniel Heggelid (Rugaas (LS))

Varamedlemmer:

1. Torild Skogsholm (Oslo)
2. Per Magnus Sandsmark (Østfold)
3. Tove Norøem Rokstad (Møre og Romsdal)
4. Marit K. Veia (Akershus)

Hva mener du?

- Hvordan ser Norge ut etter de neste 5 stortingsperiodene – om 20 år? Hvilke utfordringer må vi begynne å svare på allerede nå?
  - Hva skal være Venstres klare vinnere saker - enkle saker som trekker velgere?
    - på miljø?
    - på skole?
    - på småbedrifter?
    - på velferd?
  - Hva skal til for å kapre et mandat fra ditt fylke, og hva blir viktige saker i valgkampen i ditt fylke?
- www.venstre.no/program2013
program2013@venstre.no

Kort om prosessen

- 1. juni 2012: Veiledende frist for innspill til førsteutkast
- 1. september 2012: Førsteutkastet legges fram
- 1. november 2012: Frist for endringsforslag til førsteutkast
- 10. desember 2012: Komiteen legger fram sitt endelige forslag
- 1. mars 2013: Frist for endringsforslag til LM-behandling
- Programmet vedtas på landsmøtet i 2013

Venstres klimamelding fremmet i Stortinget

– Det er på høy tid at Stortinget får klimapolitikk til behandling, sier Venstres leder Trine Skei Grande. Sammen med Borghild Tenden har hun nå fremmet en egen klimamelding i Stortinget. Den fra regjeringen kom nemlig aldri.

Kjartan Almenning

– Naturmiljøet er vårt livsgrunnlag. Det er i tråd med et grunnleggende liberalt verdisyn å ivareta et økologisk likt utgangspunkt for alle generasjoner, mener Skei Grande.

Haster med tiltak

FNs klimapanel (IPCC) viser at klimaendringene allerede har en rekke effekter på natur og mennesker. Omfanget av problemer som knapphet på drikkevann, sykdomsspredning og artsutryddelse vil øke jo høyere temperaturstigningen blir.

– Derfor haster det med tiltak. Det er overveiende sannsynlig at dramatiske klimaendringer vil inntreffe dersom vi ikke handler raskt. Klimatiltak er en viktig forsikring mot farlige klimaendringer i fremtiden.

– Og derfor er det så uforståelig at vi må vente så lenge på at regjeringen blir enig med seg selv, sukker Venstres leder.

Flere utsettelse

Fire ganger er Klimameldingen utsatt etter at alle stortingspartiene unntatt Frp ble enige om Klimaforliket i 2008. Planen var opprinnelig at den skulle komme i løpet av 2010.

I januar meldte miljøminister

Erik Solheim at meldingen utsettes for fjerde gang. – Helt udramatisk, sa Solheim. – Tvert om, mener Trine Skei Grande.

– At landet i praksis står uten en politikk på hvordan man håndterer den største miljøutfordringen vi har i vår tid – det er dramatisk. Det gjør meg faktisk oppriktig forbannet.

Tålmodigheten slutt

Problemstillingen er for så vidt ikke ny. Det er en kjensgjerning at Stortinget har hatt relativt lite å fylle dagene de siste seks-sju årene, utover de tiltakene de selv sysselsetter seg med.

– Det er én konsekvens av å ha en flertallsregjering med stort politisk spenn: At de ikke blir enige om hvilke skjøre kompromiss de skal fremme for parlamentet, sier Skei Grande.

– Vi har nå passert én tredel av tidsrammene vi gav oss selv i klimaforliket. Venstres talmodighet er slutt og vi fremmer vår egen klimamelding med konkrete forslag til klimakutt, sier Borghild Tenden.

Karbonsøytralt i 2020

– Utgangspunktet vårt er at Norge skal være karbonsøytralt i 2020. Det er ett av Venstres klimapolitiske mål, slår Tenden fast. – Frem

til 2020 må Norge påta seg en forpliktelse om å kutte de nasjonale utslippene med 40 prosent, i henhold til anbefalingene fra IPCC.

Og så skal Norge være en pådriver i arbeidet for en mer ambisiøs og mer omfattende klimavtale etter Kyotoperioden, med utgangspunkt i målet om at den globale temperaturøkningen skal holdes under 2 grader sammenlignet med førindustrielt nivå, heter det i meldingen.

– Hovedgrepet i enhver fornuftig klimapolitikk er en økt pris på CO2-utslipp. Det bidrar til å øke konkurransekraften for fornybare og utslippsfrie løsninger, tror Tenden.

45 punkter

Til sammen 45 punkter er lagt fram for Stortinget, i et såkalt representantforslag (Dokument 8) som hvis det blir vedtatt er en instruks fra Stortinget til Regjeringen som sistnevnte må kvittere ut gjennom lovforslag eller på andre måter. Vanligvis tar prosessen fram mot vedtak rundt tre måneder.

Blant punktene finner vi forslag om å avvikle alle former for fossil subsidiering, hvilket får konsekvenser for både transportnæringer og industri som i dag får fossil energi til en rimeligere pris

enn den som markedet ellers ville satt.

Videre skal regjeringen sette ned en ny, grønn skattekomisjon som skal forberede grunnen for et skatteskifte fra rød til grønn skatt – altså mindre skatt på arbeid og mer skatt på miljøskadelig atferd og forbruk.

Investering og forskning

Tenden mener Norge nå er i ferd med å gi slipp på en historisk mulighet for klimaet, men også for norsk næringsliv og industri. – Miljø- og klimaspørsmål har ofte blitt brukt til å dra opp konfliktlinjer mellom miljøinteresser og industrien. Men tiden er inne for å forene kreftene i kampen mot klimaendringene.

– Vi trenger en omstilling i norsk næringsliv, for det er et klimavennlig næringsliv som kan utgjøre et konkurransefortrinn for Norge, og skape bærekraftig vekst for framtida, sier hun.

En slik omstilling krever kapitaltilgang for bedrifter som deltar, og et av forslagene går nettopp ut på å stille med risikokapital for gode klimaprojekter. Venstre foreslår også støtte til pilotanlegg innenfor miljø og klimateknologi og å styrke satsingen på klima og klimarelatert forskning.

Kollektiv og nullutslipp

– Mange vil være avhengig av bil også i fremtiden. Men der vi kan gi folk alternativer, skal det skinne av kollektivtrafikken. Det skal være opp til lokale myndigheter å innføre restriktive tiltak mot biltrafikk, men til gjengjeld skal tiltak som flytter trafikk til kollektiv premieres raust, slår Tenden fast.

Ulike former for støtte til planlegging, investering og drift av kollektivordninger, samt avgifts- og innkjøpsregimer som stimulerer til nullutslippskjøretøy, går igjen i forslagene fra Venstre.

– All trafikkvekst må skje gjennom kollektivtrafikken. Og vi må ha som ambisjon at innen 2020 skal alle kjøretøyer i offentlig sektor, alle busser i kollektivtrafikk, og så å si alle ferjer og lastebiler gå på klimavennlige drivstoff.

Olje og fornybar

Norge skal fremdeles ha en olje- og gassindustri, står det i meldingen. – Og det er mulig å kombinere med offensive klimamål, men denne industrien skal ha en klimastandard i verdensklasse, sier Tenden.

Hun peker likevel på at en hovednøkkel for å nå målene om kutt i utslipp er å bytte ut forurensende energiproduksjon med fornybar kraft.

– Derfor foreslår vi blant annet krav om nullutslipp på gasskraftverk og elektrifisering av installasjoner på sokkelen, i tillegg til endringer i avgiftsregimet.

Venstres ansvar

Venstre foreslår også at Stortinget skal ta stilling til effektive klimatiltak i landbruket, i bygg- og anleggsbransjen, og ikke minst i offentlig sektor. – Stat og kommune må gå foran, både i drift og anskaffelser, som forbruker, produsent, byggherre og eiendomsforvalter, sier Trine Skei Grande.

– Det er vårt ansvar som politiske ledere. Når vi stiller krav til andre, må vi stille krav til oss selv. Og det hviler et stort ansvar på Venstre i klimapolitikken, mener Venstres leder.

– Det er vi som skal sørge for at klima alltid er på dagsorden, og det er vi som skal presse på for at det ikke bare skal prates om klimaet. Det må også gjøres noe. Det er Venstre sitt ærend i klimapolitikken, og om vi ikke tar det, så er det ingen andre som gjør det.

kjartan@liberal.no

– Liberalismen er radikal

– Påstandene om Venstres høyredreining kan ikke belegges med politikk, sier Trine Skei Grande. Hun mener liberalismen alltid er radikal.

Thomas Havro Hansen

– Venstre begynte 2011 med kampen mot utvisningen av Maria Amelie og mot en stivbeint sosialdemokratisk statsminister, sier Trine Skei Grande. – Vi avsluttet året med å legge fram vår egen klimamelding, der vi viser hvordan Norge kan gjennomføre konkrete kutt i sektor etter sektor.

Samtidig har partiet kjempet for personvern, mot gruppetenking, og gjennomført en valgkamp med en satsing på kunnskapssamfunnet og gode lærere som hovedsak. – Vi måltretter fattigdomssatsingen mot barn og unge, og jobber for en grønn skattereform som gir lettelse for næringslivet og gjør det billigere og enklere å være miljøvennlig, sier hun. – Ingenting av dette representerer noen høyredreining. Dette er liberal og radikal politikk som har kjennetegnet Venstre i mange tiår.

Alltid radikal

Påstandene om at Venstre er inne i en høyredreining kommer fra flere hold – Dagsavisen, Dagbladet, og enkelte politiske motstandere. Men den belegges sjelden med faktisk politikk, sier Skei Grande. Hun mener liberalismen skiller seg fra både høyre- og venstresiden.

– Dagens sosialdemokrati er for opptatt av å få enkeltmennesker til å passe inn i de offentlige løsningene, heller enn omvendt, sier hun. – Sosialdemokratiet legger også for stor vekt på det offentlige og statens rolle i samfunnet.

Men heller ikke høyresiden har historisk sett stått i bresjen for de store sosiale reformene i Norge, påpeker Venstre-lederen. Til det har de vært for opptatt av å bevare det bestående, av å skue til fortiden.

– Der konservative vil «forandre

for å bevare», og dagens sosialdemokrater nøyer seg med bare å «bevare», er liberalismen alltid radikal, sier hun. – Og ikke minst er den frigjort fra tradisjonelle særinteresser. Både høyre- og venstresiden i norsk politikk kan være for lydøvre overfor sine egne sektorinteresser. Da mister vi det nødvendige blikket på klima, fattigdom, personvern og andre politikkområder som ikke har sterke interessegrupper til å tale sin sak.

Ingen høyredreining

Selv Dagsavisen innrømmer på lederplass at det ikke har funnet sted noen høyredreining i Venstres viktigste saker.

– Den eneste begrunnelsen som gis er at vi ønsker å skifte ut dagens regjering, og at vi er åpne for å snakke med alle dagens opposisjonspartier for å få det til, sier Skei Grande. – Dersom de fire borgerlige partiene får flertall etter neste stortingsvalg, må vi være villige til å snakke sammen for å finne konstruktive løsninger for landet. Vi gjorde det samme i 2001, da et avgrenset samarbeid

med Fremskrittspartiet førte til dannelsen av en regjering bestående av Venstre, Høyre og KrF. Vi gikk til valg på denne regjeringskonstellasjonen både i 2005 og i 2009, og vi kommer til å gjøre det samme i 2013.

Den politiske debatten må handle om hvilke politiske løsninger man jobber for, ikke om hvem man kan eller ikke kan samarbeide med, sier Skei Grande. – De politiske vedtakene må være viktigere enn hvem som får kjøre regjeringsbilene. Politikk må handle om politikk. Hvis ikke reduseres debatten til spill og taktikkeri. Det er ingen tjent med, sier hun.

– Dagens regjering sår tvil om klimaforliket, har gitt opp fattigdomskampen, innfører hvileskjær i forskningen og fører en altfor rigid utlendingspolitikk. Derfor vil Venstre ha et regjeringsskifte. Vi trenger et større Venstre og flere liberale løsninger i norsk politikk. Det lover vi velgerne våre å jobbe for. Og vi lover at vi skal samarbeide for å få det til, sier Skei Grande.

thomas@liberal.no

Tema: **Helsepolitikk for den enkelte**

Samhandlingen i gang

Den viktigste samhandlingen finner sted mellom lege og pasient, sier Guro Birkeland, generalsekretær i Norsk Pasientforening. Fra 1. januar i år trådte samhandlingsreformen i kraft, og nå har kommunene ansvaret for hva som skjer med deg når du skrives ut fra sykehuset.

side 14-17

Strøtanker om samhandling
Umulig å være uenig i samhandlingsreformen, skriver Maria Serafia Fjellstad.

side 18-19

Ensidig ruspolitikk
Det er feil at fleirtallet av dei som misbruker rus bruker illegale stoff, skriv Gro Skartveit.

side 20-21

Psykisk løft
– Psykisk helse må løftes i samhandlingsreformen, krever Øystein Nilsen i Troms Venstre.

side 22

«Politikk må handle om politikk. Hvis ikke reduseres debatten til spill og taktikkeri.»

Samhandlingen i gang

Den viktigste samhandlingen finner sted mellom lege og pasient, sier Guro Birkeland, generalsekretær i Norsk Pasientforening. Fra 1. januar i år trådte samhandlingsreformen i kraft, og nå har kommunene ansvaret for hva som skjer med deg når du skrives ut fra sykehuset.

Thomas Havro Hansen

– Det er tidlig å si noe enda, sier Olav Kasland. Han er Venstre-ordfører i Bø i Telemark og medlem i partiets velferdsutvalg. – Men det som overrasker mest er at det ser ut som om reformen allerede har hatt stor effekt på overliggerne. Kommunene har klart å absorbere dette.

Overliggere er de som blir liggende på sykehus også etter at de er kategorisert som utskrivningsklare, ofte fordi det lokale velferdsapparatet ikke har hatt kapasitet til å følge dem opp. Men nå melder Sykehuset Telemark om færre overliggere enn budsjettet så langt i år.

– Det virker lovende, sier Kas-

land. – Så får vi se om det vedvarer.

Positive til reformen

Samhandlingsreformen trådte i kraft 1. januar i år, to og et halvt år etter at reformen første gang ble presentert for Stortinget. I meldingen som ble lagt fram i juni 2009 var intensjonene klare: bed-

re koordinering av helsetjenestene og mer ansvar til kommunene. Det innebærer blant annet at alle pasienter som er utskrivningsklare nå er kommunens ansvar fra dag én. Venstre var positive til reformen, men etterlyste større og mer robuste kommuner.

Også Venstres velferdsutvalg er positive, men med de samme

innvendingene som partiet hadde for snart tre år siden. «Venstre er enig i samhandlingsreformens intensjoner: Å styrke primærhelsetjenesten og slik sett gi et bredere og bedre helsetilbud i borgernes nærmiljø,» skriver utvalget. «Venstre mener at betydelig flere oppgaver kan og bør desentraliseres: distriktpsikiatriske- og distriktsmedisinske sentra, rehabilitering, barnevern, folkehelse/forebygging, rusomsorg og kriminalomsorg. Skalen gi kommunene forutsetninger som gjør dem i stand til å utføre slike oppgaver optimalt, må kommunene imidlertid styrkes på bekostning av staten.»

Men utvalget beskriver også samhandlingsreformen som «den største helsereformen i moderne tid», og stiller spørsmål ved om finansieringen er god nok.

Samhandling internt

– Den primære samhandlingen er mellom pasienten og helsepersonellet, sier Guro Birkeland. Hun er generalsekretær i Norsk Pasientforening, en organisasjon som har som formål å bistå pasienter som opplever problemer i helsevesenet og styrke pasienters rettigheter. – Denne samhandlingen er helt avgjørende for å få riktig diagnose og god behandling, sier hun. – Når man skal gjøre en stor omstrukturering i helsevesenet må man sørge for at det blir tid til dialogen mellom pasient og helsepersonell og at kontinuiteten i kontakten sikres. Ofte er dette det første det kuttes på.

Bedre samhandling mellom de ulike nivåene er et mål for Norsk Pasientforening, forteller hun. Men Birkeland er skuffet over at samhandlingsreformen ikke også tar for seg samhandlingen innenfor spesialisthelsetjenesten.

– Vi har et stadig mer funksjonsfordelt og fragmentert helsevesen, hvor ulike deler av kroppen behandles på ulike lokalisasjoner, sier Birkeland. – Det gjør at kontakten mellom fagpersonene som må samarbeide for å behandle pasienten er vanskelig gjort. Reformen fokuserer kun på samhandling mellom de ulike nivåene av helsetjenesten, men det blir vanskelig å oppnå bedring der så lenge samhandlingen innenfor samme nivå fungerer dårlig.

Positiv til samhandling

Også Olav Kasland er positiv til ideen bak samhandlingsreformen. Og på et eller annet tidspunkt måtte den igangsettes, sier han. – Som ordfører er jeg positiv til samhandling som sådan, og etter min mening blir man aldri helt forberedt på en sånn reform. På et eller annet tidspunkt må man bare starte. Men det er jo typisk staten å igangsette reformen uten å sørge for tilstrekkelig finansiering.

– Alle reformer vil ha i seg en merkostnad i begynnelsen, men det er ikke tatt hensyn til, sier Kasland. – Vi har fått beskjed at dette ligger inne i driftsrammene til kommunene, men det er pølsevev.

I verste fall kan skjevheten i finansieringen føre til dyrere lokale tjenester, frykter Kasland.

Underfinansiert

– Vi visste ikke dette før vi fikk den første regningen. Først da fikk vi se svart på hvitt hva vi skulle betale, sier Hanne Nora Nilssen, kommunestyrerepresentant for Venstre i Alstahaug i Nordland. – Vi var en av de kommunene som kom svært uheldig ut. En konsulent i departementet ringte til og med til kommuneadministrasjonen og beklaget at vi hadde kommet så skjevt ut i beregningsmodellene.

Alstahaug kommune får 9,2 millioner i overføringer gjennom inntektssystemet. Helseledningsdirektatets anslag for hva kommunen skal betale som sin andel av den kommunale medfinansieringen er derimot satt til 10,8 millioner. I tillegg beregner kommunen 1 million i ekstrautgifter for overliggere. Det gir en underfinansiering på 2,6 millioner kroner.

Men det er mer. – Da snakker vi ikke engang om intensjonen i samhandlingsreformen, sier Nilssen. – Vi må ruste opp førstelinjen, ta på oss oppgaver, og ansette fysioterapeut, ergoterapeut og sykepleiere.

I alt trenger kommunen seks nye stillinger bare for å oppfylle minimumskravene i reformen. Det gir en ekstrakostnad på 2,7 millioner kroner. I sum blir underfinansieringen dermed på hele 5,3 millioner. Mye penger for en kommune med drøyt sju tusen innbyggere.

– Vi er jo en kommune med

dårlig råd, sier Nilssen. – Så dette vil gå ut over tjenestene vi tilbyr. Vi har allerede egenandeler på noen av tjenestene våre, så her er vi nødt til å finne finansiering ved å skjære ned på driftsbudsjettene. Men hvordan vi skal klare det, og samtidig innfri intensjonene i samhandlingsreformen, det sliter vi med.

Redd for Forskjells-Norge

– Vi er redd for at det skal utvikles et Forskjells-Norge på kommunenivå, sier Birkeland. – Kommer du til en stor kommune med korte avstander og lett tilgang til dyktige fagfolk kan du organisere annerledes enn i en kommune hvor det kanskje er presset økonomi, vanskelig å rekruttere helsepersonell eller større avstander.

Kommunene får derfor veldig ulike utfordringer. Men Birkeland har ingenting imot at kommunene finner ulike løsninger på organiseringen.

– Det kan bli forskjellige løsninger på grunn av ulik avstand til nærmeste sykehus, sier hun.

Det grunnleggende prinsippet må uansett være at pasientene får den oppfølging og behandling de trenger og at tilbudet holder

mål faglig sett, sier Birkeland. – Vi ser helt tydelig at noen kommuner er bedre rustet for dette enn andre. Noen kommuner er nok for små til alene å bygge opp tilstrekkelig kompetanse. Men her kan man også lage

interkommunale strukturer som fungerer bra.

Lokal kompetanse

Finansiering er den ene utfordringen for kommunene. Lokal kompetanse er den andre. – Sammenhengende kompetanse forutsetter attraktive arbeidsplasser, sier Olav Kasland i Bø. – Og i den sammenheng mener nok Venstre at dagens kommunestruktur ikke holder. Vi ønsker at mer av helse skal behandles der folk bor, og da trenger man mer solide og større enheter. Ikke for størrelsen alene, men fordi vi mener at det tilfører bedre kvalitet.

Det mener også Hanne Nora Nilssen i Alstahaug. I februar i år vedtok kommunen å utrede sammenslåing med noen av nabokommunene. Det mest aktuelle er det såkalte HALD-samarbeidet med kommunene Herøy, Leirfjord og Dønna. – Men HALD med sine vel 10.000 innbyggere kan også for puslete, sier Nilssen.

Alstahaug ser derfor på muligheten for å slås sammen med Vefsn i tillegg, noe som vil kunne gi en storkommune med rundt 25.000 innbyggere. – Små kommuner har ikke mulighet til å innfri kravene, sier Hanne Nora Nilssen. – Det må samarbeid til. Og vi må ha store kommuner, som er robuste nok til å takle utfordringene.

Også Guro Birkeland støtter formålet med reformen, og ikke minst virkelighetsbeskrivelsen den tok utgangspunkt i. Behovet for mer samhandling er åpenbart. Men i dag, bare knappe tre måne-

der etter at reformen ble innført, er det for tidlig å si nøyaktig hvordan den slår ut.

– Et av hovedgrepene i reformen handlet om en klarere pasientrolle, sier Birkeland. – Pasientmakten skulle økes og bli mer reell og pasienten skulle ha faste kontaktpersoner. Men hvor sterk kan en pasientrolle være hvis systemet er uoversiktlig?

Birkeland mener den beste garantisten for et godt helsevesen er at forholdet mellom pasient og fastlege fungerer bra. – Pasienter trenger trygge relasjoner og en stabil kontakt med en fastlege, sier hun. – Vi kan ikke effektivisere oss vekk fra det behovet. For dem som trenger oppfølging fra både primærspesialisthelsetjenesten over tid, må det også sikres en fast kontakt med en lege i spesialisthelsetjenesten. Den som skal være koordinator for pasienter som trenger oppfølging fra flere tjenester må være en som kjenner

pasienten, og som har gjennomslagskraft i prosessen.

Det viktigste er at pasienten får det bedre. – I dag registreres det ikke om folk blir friskere eller får bedre funksjon, sier Birkeland. – Resultatmål i form av pasientens helse er for dårlig fokusert. Resultatene av samhandlingsreformen må grundig evalueres med tanke på om enkeltpasientene har fått det bedre? Har de fått det tilbudet de skulle? Det blir testen på om dette fungerer.

thomas@liberal.no

Olav Kasland.

Guro Birkeland.

Hanne Nora Nilssen.

«På et eller annet tidspunkt må man bare starte. Men det er jo typisk staten å igangsette reformen uten å sørge for tilstrekkelig finansiering.»

«Pasientmakten skulle økes og bli mer reell og pasienten skulle ha faste kontaktpersoner. Men hvor sterk kan en pasientrolle være hvis systemet er uoversiktlig?»

Guro Birkeland

Strøtanker om samhandling

Startskuddet er avfyrt og skuta er sjøsatt. Ferden vil snart vise om den er sjødyktig. Vi snakker om en av de største velferdsreformene i moderne tid, som ble utredet, framlagt og nå innført nærmest før vi rakk å si ordet «samhandling».

Maria Serafia Fjellstad

medlem av Venstres velferdsutvalg
kommunestyremedlem for Venstre i Harstad

Det er nær sagt umulig som venstremenneske å være uenig i Samhandlingsreformens intensjoner. Her skal primærhelsetjenesten styrkes, oppgaver desentraliseres og forebygging være i fokus. Man kunne tatt av seg hatten og bukket. Imidlertid er det ikke som med bukken og havresekken; pengesekken er fortsatt ikke der hvor folk faktisk er – i kommunene. Det er min hovedbekymring. Budsjettet stråler med 5 milliarder kroner overflyttet fra stat til kommune, men når tallene granskes er det meste bare flytting av penger og endring av fakturamottaker, hvor kommunen skal betale sykehusregningene i stedet for staten.

Det er her det nærmest religiøse kommer inn. For troen på forebygging er stor i Samhandlingsreformen. Ja, det finnes mye dokumentasjon på hva som med gode grep lar seg forebygge. Sunt kosthold, fysisk aktivitet og røykeslutt er for eksempel effektivt for å forebygge hjerte-/karsykdommer, og fokus på skadeforebyggende arbeid forhindrer fall og fallskader. I Samhandlingsreformen er incentivet for kommunenes satsning på forebygging den kommunale medfinansieringen av sykehussinleggelsener. Kommunene skal gjennom å forebygge unnsnippe innleggelsene, men ikke kirurgisk behandling, fødsler og kostbare biologiske hjelpemidler. Troen på forebygging er altså stor i samhandlingsreformen, men er det alt vi kan forebygge? Og kan vi forebygge det raskt nok til at innleggelsene kan skrinlegges allerede 1. januar 2012? Vil ikke det kreve en årelang (økonomisk) innsats før forebyggingen vises på innleggelsesstatistikken? Med dette mener jeg at man kan sette spørsmålsteget ved om de rette incentivene er gitt for å bygge opp under reformens grunn-

Det er nær sagt umulig som venstremenneske å være uenig i Samhandlingsreformens intensjoner.

læresetning: forebygge framfor å reparere.

Et annet økonomisk incentiv som vil kunne påvirke kommunenes økonomi i en (eller annen) retning er betaling fra dag én for utskrivningsklare pasienter. Fra 1. januar sto disse på sykehjemstrappa og ventet, med taksameteret på. For å forhindre at pengeboka raskt tømmes måtte dette naturlig nok være et prioritert felt fra kommunenes side. Med stort fokus på å nå raskt kunne ta mot fra sykehusesene, tas fokus vekk fra å kunne forhindre flyt inn til sykehusesene. I siste leddsetning tror jeg at mye av essensen i min egen positive holdning til intensjonene i Samhandlingsreformen ligger, og dette aspektet er i en forenklet versjon todelt.

For det første bør flere enn i dag motta utredning og behandling der de befinner seg, i egen kommune, på eget sykehjem. Jeg mener at lege og pårørende for flere pasienter enn i dag, bør ha den gode samtalen om pasientens egne ønsker, før de akutte behovene oppstår. Er det spesialisert diagnostikk og røntgenbilder milevis unna hjemmet, eller er det tiltak som kommunen selv rår over som er det rette behandlingsnivået? Jeg mener videre at adekvat smertelindring og intravenøs antibiotikabehandling bør kunne tilbys i enhver kommune og på ethvert sykehjem. Dette vil kunne avhjelpe den påkjenningen det er med høy alder og eventuelt også framskreden demens, å transporteres langt og til fremmed sted, for enkle infeksjoner eller med økte smerter. Et lite sidespor her er ropet om større/sterkere kommuner, som vi i Venstre har vært med å kore på. Jeg tror ikke sannheten er så enkel. Av mer sammensatte årsaker er min erfaring at jo lengre vei det er til sykehuset, jo mer selvstendig behandling gjennomføres på sykehjemmene i selv små kommuner.

Kommunenes (økonomiske) forpliktelse overfor de utskrivningsklare pasientene medfører for det andre at disse pasientene blir mer synlige enn andre eldre hjemmeboende, pleietrengende og kanskje dermed også klart "innskrivningsklare" pasienter. Slik vil innleggelse på sykehus fortsatt kunne være den beste brekkstangen når pårørende, hjemmesykepleie og fastlege ser at «nå går det ikke lenger».

De økonomiske incentivene med sterkt fokus på utskrivningsklare pasi-

enter gir altså med disse to fasettene et fokus vekk fra å forhindre (og forebygge) innleggelsener på sykehus, og vil som vist også kunne øke antall innleggelsener fordi veien fra sykehus til sykehjem blir kortere. Reformens neste trinn; utvidelse av kommunenes øyeblikkelig-hjelp-plikt, er endelig innfaset først i 2016. Det er med spenning jeg venter på hvordan samhandlingsverdenen ser ut da.

Og mens vi venter i spenning er det bare en tilnærming som etter min mening er fornuftig: den aktive. Ved at hver og en av oss er aktive aktører i hver og en av kommunene våre, er det vi som kan bidra til at Samhandlingsreformen blir det vi venstrefolk faktisk ønsker: En bedre helsetjeneste for den enkelte, en styrket primærhelsetjeneste for å hjelpe pasienten der han eller hun bor, og et styrket forebyggende arbeid for å forhindre medisinsk og sosial lidelse. Som aktive venstrepolitikere må vi arbeide for at våre kommuner griper mulighetene og virkemidlene. Helse- og omsorgsdepartementets ekstrapott for samhandling er på 81,6 millioner kroner, og søknadene bør strømme på. Gjennom samhandling mellom kommunen og en palliativ avdeling kan noen flere få en verdig avslutning på livet hjemme, om det er der de vil være. Gjennom samhandling mot forskningsmiljøer kan ny teknologi forhindre fallskader i hjemmet, og gi mindre lidelse for de som unngår lårhalsbruddet. Gjennom samhandling mellom kommunale fysioterapeuter og ernæringsfysiologer kan noen flere unge unngå overvekts- og diabetesepidemien vi går i møte. Det er bare å brette opp ermene.

For einsidig fokus i ruspolitikken

Rusmisbruk er eit stort og omfattande problem i samfunnet vårt. Etter mi meining er dette eit område der politikarane ikkje har gjort nok.

Gro Skarveit

ordfører, Finnøy kommune

Når ein har sett fokus på rusproblematikken så er det stort sett misbruk av illegale rusmiddel ein har snakka om. I fleire parti, mellom anna Venstre er det fokuset på legalisering av narkotika som dei siste åra har vore mest framme når ein snakkar om rus. Eg har òg forstått at to lokallag i Venstre har varsla dei vil ta dette opp på landsmøtet i april.

Dei fleste mellom oss har ei oppfatning av at fleirtalet av dei som misbruker rus bruker illegale stoff. Dette er feil. Forskar Ingeborg Rossow ved Sirus (Statens institutt for rusmiddelforskning) seier i ein artikkel at «det er likevel åpenbart at antallet alkoholmisbrukere er mange ganger så høyt som antallet narkotikamisbrukere. Dette innebærer også at det er veldig mange nære familiemedlemmer og venner som berøres av alkoholmisbruk enn av narkotikamisbruk.» Vidare i artikkelen seier Rossow at omfattande forskningsbasert kunnskap fortel fylgjande: «Alkoholmisbruk og alkoholrelaterte problem er vesentlig meir omfattende enn narkotikamisbruk og narkotikarelaterte problem» (www.sirus.no/internett/alkohol/article/1026.html)

I same artikkelen seier Rossow òg at den tidelen som drikk mest i landet vårt drikk halvparten av det samla alkoholkonsumet i landet. Det vil seie at 300 000 tusen nordmenn i snitt drikk i overkant av 40 liter rein alkohol i året, noko som tilsvarer to og ei halv flaske brennevin eller ni flasker vin pr person kvar einaste veke heile året. Dette er veldig høge tal! Veit me som politikarar kor stort dette problemområdet er, eller vil me ikkje vite det?

Ingen som les dette må tru at eg ikkje ynskjer at me skal halde fram med å setje fokus på ulike hjelpetilbod til dei som misbruker narkotika. Eg har sjølv jobba i tolv år med tunge misbrukarar og deira pårørande. Eg har sett korleis rusen overtek og styrer liva til så mange, korleis rusen har øydelagt meir og meir i livet og korleis kjensla av menneskeverd for-

Dei fleste mellom oss har ei oppfatning av at fleirtalet av dei som misbruker rus bruker illegale stoff. Dette er feil.

svinn litt etter litt. Eg har òg møtt fortvilte familiar som opplevde dei mista den dei er glad i medan vedkommande enno levde fordi rusen skapte så store personlighetsforandringar. Og eg har møtt mange som har fylgt den dei var så glad i til grava fordi rusen vann til slutt. Dei fleste pårørande eg har møtt har ikkje blitt sett av andre, korkje av hjelpeapparat eller politikarar. Me kan vere flinke til å snakke om involvering av pårørande innan psykiatrien, men når det gjeld rus er erfaringskompetansen til pårørande sjeldan rekna med.

Det er alle mine møte med menneske i fortvilte situasjonar som gjer at eg meiner me må utvide fokus når me snakkar om rus. Me må ikkje berre snakke om «dei narkomane». Kvifor snakkar me berre om overdosedødsfall og ikkje alle dødsfalla som kjem på grunn av alkohol? Kvifor har me ikkje gode behandlingstilbod til

alle dei som misbruker alkohol? Er dei ikkje så mykje verdte? Smerta for dei pårørande er like stor, uansett kva den dei er glad i ruser seg på.

Ein annan rapport frå Sirus fortel at ein kan gå ut frå at mellom 50 000 og 150 000 barn bur saman med personar som har eit risikofylt alkoholkonsum. (www.sirus.no/internett/alkohol/publication/537.html). Kven er ombodsmenn for desse borna? Eg har møtt mange av desse, fleire etter dei er blitt vaksne. Å møte menneske som strevar mykje med liva sine i vaksen alder på grunn av for mykje alkohol i heimen då dei var små gjer sterkt inntrykk! Desse borna har ikkje berre mista mykje i barndomen, dei har og mista mykje av tryggleiken dei skulle hatt med seg inn i det vaksne livet. Dei som trur at hjelpeapparatet fangar opp alle desse borna tek feil! Dei færreste av borna som opplever alkoholmisbruk i heimen er i hjelpeapparatet. Dei kan ikkje bli fanga opp nokon stad dersom den av foreldra som misbruker alkohol ikkje søker hjelp. Og dei færreste som misbruker alkohol søker hjelp. Då vert både born og andre familiemedlemmer usynlige i hjelpeapparatet. Men me som politikarar skal vite at dei fins! Og når me veit dette har me eit ansvar for å setje problemstillinga på dagsorden og sørge for at det vert oppretta gode hjelpetilbod, både til den som ruser seg og til alle pårørande. Ofte er det òg slik at dei som søker hjelp fyrst er dei pårørande. Dei erkjenner problemet lenge før den som ruser seg gjer det.

Noko av det politikarane, frå kommune til storting, kan gjere er:

- Me må snakke mykje meir, og høgare, om at alkoholmisbruken er stor og omfattande i samfunnet vårt. Og me må vere villig til å sjå alle som får konsekvensar av denne misbruken, ikkje berre den som ruser seg.
- Me må arbeide for samanhengande behandlingstilbod og godt etter-

vern for alle rusmisbrukarar, ikkje berre dei som ruser seg på illegale stoff.

- Me må vite at spesialisthelsetesta berre fangar opp ein liten del av misbrukarane og difor arbeide for at det vert oppretta fleire lågterskilttilbod.
- Me må vere villige til å sjå alle pårørande som har fått livet sitt totalt forandra og som slit med å kome seg gjennom kvardagane. Desse må få tilbod over heile landet.
- Me må ha dialog med pårørande og lytte til deira erfaringa. Då trur eg ein del politikarar hadde prioritert annleis enn kva dei gjer i dag.
- Me må alle tenkje gjennom kva det er som gjer at me ikkje tek dette enorme samfunnsproblemet på alvor

Dei færreste av borna som opplever alkoholmisbruk i heimen er i hjelpeapparatet. Dei kan ikkje bli fanga opp nokon stad dersom den av foreldra som misbruker alkohol ikkje søker hjelp.

I den politiske debatten har det store omfanget av alkoholmisbruk og konsekvensen av dette ofte blitt teia i hel. No er det på tide at me byrjar å snakke høgt og tydeleg om den enorme smerta som både dei som drikk for mykje og deira pårørande opplever kvar dag. Tusenvis er i denne situasjonen rundt om i landet, i by og bygd. Me har eit stort ansvar, og Venstre sitt «gamle slagord» må i denne samanhengen fram i lyset att; «Meir til dei som treng det mest». Då kan me ikkje berre ha fokus på dei som ruser seg på illegale stoff. Me er nøydd til å ha to tankar i hovudet på same tida. Og me kan kanskje starte med å ta inn eit punkt om dette i saka om velferdspolitikken som Venstre skal behandle på landsmøtet. For det er ikkje tvil om at svært mange kan få eit betre liv dersom me tek ansvar og set dei store konsekvensane av alkoholmisbruk på dagsorden!

– Psykisk helse må løftes

Psykisk helse må prioriteres på linje med fysisk helse når Samhandlingsreformen iverksettes, krever Øystein Nilsen i Troms Venstre.

36.000 nordmenn under 30 år er varig uføretrygdet eller på arbeidsavklaringspenger, halvparten av disse er uføre som en følge av psykisk sykdom. I løpet av en tyveårsperiode har tallet uføre under 30 år økt med 20 prosent.

– Økningen skjer i psykiske lidelser, og tallene er urovekkende. Nå må vi ta psykisk helse på alvor, sier Øystein Nilsen. Han er nyvalgt leder i Troms Venstre, og psykisk helse var ett av temaene årsmøtet valgte å løfte.

Lavterskeltilbud

– Selv i 2012 er det langt mer tabu å snakke om psykisk helse enn det er å snakke om fysisk helse. Én av tre som mottar uføretrygd for psykiske lidelser sier de aldri har søkt hjelp for problemene sine tidligere, sier Nilsen. – Går man for lenge uten tilbud om hjelp vokser problemene seg større, og en vil trenge mer omfattende behandling.

– Det er langt lettere å hindre at vanlige livsproblemer utvikler seg til psykiske lidelser dersom den enkelte får tilbud om hjelp tidlig,

derfor må hjelpen bli mer tilgjengelig. Mange trenger ikke noe tilbud i spesialisthelsetjenesten, men ville kunne fått god nok hjelp på et lavere nivå, mener Nilsen og påpeker at en god helsesøstertjeneste i skolene er viktig.

Likestill fysisk og psykisk helse

Når samhandlingsreformen blir innført får kommunene et større ansvar for helse. Det er viktig at kommunene prioriterer psykisk helsearbeid i like stor grad som

fysisk helse, heter det i uttalen fra Troms Venstre.

– Det er store ressurser å spare på å ta tak i problemene tidlig, både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Derfor vil vi at kommunene skal prioritere lett tilgjengelig psykisk helsehjelp og informasjon for ungdom, gjennom ulike lavterskeltilbud i og utenfor skolen. Og både forebygging, behandling og rehabilitering bør i hovedsak skje på kommunalt nivå, sier Nilsen.

Fra våre venner **Fianna Fáil Irland**

Det er et hovedmål for oss å utvikle et offentlig helsetilbud i verdensklasse. Vi har gjort betydelige forbedringer, og vi har forpliktet oss til å fortsette arbeidet og sørge for ytterligere forbedringer.

Den irske befolkningen lever lenger. Det har vært en reduksjon

på 40% i antall dødsfall relatert til røyking siden 1997. Barsedeligheten har falt dramatisk de siste tiårene.

Vi har etablert National Cancer Control Programme (NCCP) som tar sikte på å tilby kreftforebygging og -behandling i verdensklasse for hele befolkningen,

uavhengig av økonomi, region, adresse, eller medisinsk status.

Fianna Fáil har satt barna i sentrum. Dette har blitt forsterket ved at vi har etablert et eget Office of the Minister for Children, der ministeren deltar i regjeringsmøter og sikrer at barnas interesser tas hensyn til på alle områder.

Norge på kryss og tvers med ledelsen

Har du tenkt at det hadde vært topp om partilederen kom på besøk til nettopp dere en dag? Eller har dere en sak dere mener at de burde blitt bedre kjent med? Finnes det spennende bedrifter, institusjoner eller foreninger hos deg som det hadde vært midt i blinken å vise frem?

På Haandbryggeriet i Drammen...

... på en helsestasjon i Bergen...

... og i møte med NTNU-studenter i Trondheim.

Trine Skei Grande og resten av ledelsen har som mål å besøke flest mulig frem til valget. Ledelsen har alt mange reisedøgn og frem mot valget i september neste år blir det ikke færre. – Vi vil gjerne at alle medlemmene våre skal få oppleve en bit av våre flotte politikere og deres entusiasme, men vi har jo en del forventninger til det de skal være med på, sier Anne Solsvik, som mottar invitasjonene som kommer inn.

Hun trekker frem at vi kun har 429 dager igjen til valget og de må vi bruke på en god måte – hver og en av dem. – Vi er veldig heldige som har så flinke og populære folk i ledelsen, men da er det også ekstra viktig at vi hele tiden har fokus på å få ut vår gode politikk til flest mulige velgere, sier Solsvik.

Daglig strømmer det inn invitasjoner med ønsker om deltakelse på arrangement, debatter og besøk av ledelsen i Venstre. I vurderingen er det fire hovedprinsipper som ligger til grunn: planlegg i god tid, få med media, møte velgere og fokus på hovedområdene våre.

Kom tidlig i gang med planlegging

Alt for ofte får vi henvendelser fra lokallag som har veldig gode ideer, men på alt for kort varsel til at det passer. Tenk langt frem i tid. Når dere nå sitter med datoplanen frem til valget kan dere

vurdere hvem i ledelsen hadde det passet å få besøk av når og hvordan ville dere brukt den dagen.

Tenk gode saker for media

Det eksterne arbeidet er avgjørende. Tenk hvordan media kan være en del av dagen og de sakene som legges dere løfter. Jobb med å finne de gode vinklingene, de journalistene som er interessert og de treffende bildene til fotografen.

Trykke velgeres hender, ikke medlemmene sine

Det er alltid veldig hyggelig å treffe medlemmer, men det er viktigere å treffe potensielle velgere. I stede for tradisjonelle medlemsmøter bør dere jobbe frem besøk til bedrifter eller institusjoner, møter med viktige kunnskapsaktører eller skoler. Bruk ledelsen som døråpnere eller tillitsbyggere.

Få frem Venstrepolitikk

Venstre har valgt seg kjerneområder som skal gå igjen i det vi gjør – det er kunnskap, miljø, næring og velferd. Her er det mange muligheter for å få frem lokale, regionale og nasjonale problemstillinger.

– Så da er det bare å sette seg ned å lage utkast til program, og er deres program godt nok skal dere ikke se bort fra at det venter dere et besøk, sier Anne Solsvik.

Send forslag til program til anne@venstre.no. Ønsker dere flere tips i utarbeidelsen sender dere en henvendelse til Anne Solsvik så får dere en "besøk av ledelsen" - veileder i retur.

Et åpnere partidemokrati

Partidemokratiet i Norge er blant den demokratiske verdens mest lukkede systemer. Som et parti som alltid har stått i front for demokratiske reformer har Venstres fylkeslag en unik mulighet til å være demokratiets avantgarde.

Debatt

Christoffer T. Olsen
Haakon Riekeles

Stortingslister i norske partier velges stort sett av en liten elite, og godkjennes av en litt større elite. Vanlige partimedlemmer har ikke særlig mye de skulle ha sagt i disse prosessene. Når listene først er lagt ut har velgerne minimal innflytelse på hvordan resultatet blir seende ut. Vi har et godt demokrati, men det mangler viktige sikkerhetsventiler på kritiske områder. Det har Venstrefolk landet rundt mulighet til å bøte på. Det trengs en melding til norske partier om at dagens prosesser ikke lengre er moderne nok.

Undertegnede har jobbet for å innføre prøvenominasjon – et prøvevalg blant alle medlemmer i det laget som skal vedta en stortingsliste – som del av dagens nominasjonsprosess, og som et godt utgangspunkt for en ferdig liste. Vi mener det er en god modell for vårt parti. Nominasjonskomiteen og -møtet må fremdeles godkjenne listene og kan korrigere dem ved store ubalanser eller om kandidater skulle trekke seg midt i prosessen. Kanskje kan valgene bli mer direkte i fremtiden, men prøvenominasjon er i alle tilfeller en god start.

Den ytterste konsekvens av åpne valg er slik partier i enkelte amerikanske stater gjør det, nemlig at alle som dukker opp i stemmelokalet har rett til å gi sin stemme. Kanskje er det en modell som fungerer for enkelte fylkeslag en gang i fremtiden når åpenheten sakte men sikkert har satt sine spor, men man må ikke gå hele veien for å kalle partidemokratiet demokratisk. Alle endringer som fører til mer demokratiske prosesser er

Man må ikke gå hele veien for å kalle partidemokratiet demokratisk. Alle endringer som fører til mer demokratiske prosesser er et skritt i riktig retning.

et skritt i riktig retning. Man skal heller ikke gape over for mye på en gang. Lokale beslutninger er de mest riktige, og det som fungerer i Oslo fungerer kanskje ikke i Nordland.

Viktig er det uansett at veletablerte Venstre-folk rundt i landet ikke er redde for at åpenhet blir til kaos. Venstre kan gjøre det på andre og mindre kaotiske måter enn da SVs fylkeslag i Oslo skulle velge mellom Heikki Holmaas og Akthar Chaudry til førsteplassen, og det åpne nominasjonsmøtet hadde 700 deltakere. Men møtet var like fullt et bevis på deltagelse og engasjement.

Åpnere nominasjonsprosesser kan godt føles noe skumle og

uryddige. Ofte er det slik når spillereglene endres. Men spillereglene kan endres til det bedre. Med et åpnere valg må kandidatene komme seg ut blant medlemmene, og hvert medlem blir like viktig. Underdogs har større muligheter til å klatre på listene. Og kanskje viktigst av alt: De som blir listetopper har bevist at de kan den viktigste delen av jobben, nemlig å vinne valg.

Resultatet kan kanskje bli mye det samme når medlemmene har sagt sitt, men politikere vet at prosess ofte er viktigere enn resultat. Prosessen bestemmer om statsråder sitter eller går, og prosessen bestemmer om innbyggere i et lokalsamfunn føler seg hørt i en beslutning, uansett utfall. Men prosess gir også eierskap. Når et medlem har gitt sin stemme til kandidatene hun liker best føler hun også at listen er litt sin egen. Det oversettes forhåpentligvis til engasjement og deltakelse i valgkamp, eller en litt åpnere lommebok. Det er utelukkende positivt for fylkeslag, kandidater og valgresultat.

En viktig forskjell som kompliserer prosessen er selvsagt at vi skal velge en hel liste, og ikke bare én kandidat. Det betyr at valgprosessen blir mer komplisert. Her er det store muligheter for engasjerte statsvitere og underaktiverte statistikere, men man skal også lage noe som er forståelig for andre. Rangering av en liste er valgteknisk sett en subjektiv vurdering.

Man kan velge Single Transferable Vote, Borda-rangering, enkle poengavstemninger eller gå for Grand Prix-modellen. Alle vil ha sine fordeler og ulemper, og kan passe til forskjellige lag.

Mange fylkeslag bestemmer seg nå for hvordan nominasjonsprosessen til sine stortingslister skal se ut. Det er store muligheter for å bli åpnere og mer demokratiske enn tidligere. Oslo Venstres hovedstyre har bedt undertegnede om å utrede hvorvidt en åpen prøvenominasjon er mulig. Vi ser på mange muligheter, og en åpen prøvenominasjon blir gjort i tillegg til lokallagenes prosesser og nominasjonskomiteens intervjuer. Vi ser for oss at nominasjonen kan gjøres på nett, med reserveløsninger for de mindre teknologisk anlagte blant oss, på en måte som sikrer anonymitet og beskytter valget mot kupp.

Vi håper at styret og nominasjonskomiteer gjør det de kan for å gjøre nominasjonen mest mulig åpen og inkluderende. De som ønsker det har to glade rådgivere i undertegnede som gjerne hjelper til med det som trengs. Selv om en prøvenominasjon ikke nødvendigvis er selve kjernen i et demokratisk parti, mener vi det er et stort skritt i riktig retning, og det vil være ganske banebrytende i norsk sammenheng.

Mer åpenhet er uansett bra. Det viktigste er at Venstre fremdeles er i front for demokratiseringen i norsk politikk.

Med et åpnere valg må kandidatene komme seg ut blant medlemmene, og hvert medlem blir like viktig. Underdogs har større muligheter til å klatre på listene.

Meningsmålinger

	Des	Jan	Feb	+/- des-feb	Mandater feb	+/- valget 2009
Ap	32,6	34,5	34,2	1,6	64	0
Høyre	29,7	29,1	27,8	-1,9	46	16
Frp	14,9	13,9	14,9	0,0	26	-15
Krf	5,3	5,3	5,3	0,0	9	-1
V	5,2	5,0	5,2	0,0	8	6
Sp	5,2	5,0	5,0	-0,2	8	-3
SV	4,3	4,2	4,7	0,4	8	-3
Rødt	1,4	1,4	1,3	-0,1	0	0
Andre	1,4	1,6	1,7	0,3	0	0

Tallene er et gjennomsnitt fra målingene i desember 2011 og januar og februar 2012 fra Ipsos MMI, Opinion, Gallup, Sentio Norstat, Respons, Infact og Norfakta. Kilde: aardal.info. Mandatfordeling i februar: Opposisjonen 89, Regjeringen 80, Ap 64, H+Krf+V 63, H+Frp 72.

Dørum reiser igjen:

Starter miljødugnad for Venstre

– Jeg kaller det en dugnad fordi vi setter oss ned sammen og finner ut hva vi kan gjøre, sier

Odd Einar Dørum. Han vil sette i gang Venstres klimapakke nedenfra.

Fra mars til september er Venstre-nestor Odd Einar Dørum på reisefot igjen. Denne gangen er det klimapolitikk det gjelder. – Jeg har tatt på meg, på vegne av Venstre nasjonalt, å mobilisere Venstre-folk i noen utvalgte steder og byer, sier Dørum. – Vi skal sette gang Venstres klimapakke nedenfra og se på tiltak som kan ha en lokal effekt.

Han trekker fram Oslo som eksempel. Der har byrådet, som Venstre er en del av, søkt regjeringen om å få lov til å innføre en tidsavgrenset avgift med mål om å bli kvitt oljefyrene som forurenser byen.

– Andre steder kan diskusjo-

nen handle om ENØK-satsing eller andre små og store tiltak. Dørum har allerede besøkt Bergen, og Trondheim og Nord-Trøndelag står for tur, før Dørum også besøker Stavanger, Kristiansand, Grenlandsområdet, byer i Buskerud og Vestfold, Østfoldbyene, Akershus-tettsteder og Mjøsbyene - og hvis du ikke ser hjemstedet ditt i denne lista kan det være fordi Dørum ikke har rukket å lage avtaler med lokale Venstre-folk ennå.

– Jeg kaller det en dugnad fordi vi setter oss ned sammen og finner ut hva vi kan gjøre, sier Dørum. – Så langt er det både morsomt og inspirerende.

Kalender

Se <http://www.venstre.no/kalenderen> for oppdatert informasjon

April:

12. : Sentralstyremøte

12. : Landsstyremøte

13. – 15. : Landsmøte (Fornebu)

Mai:

14. : Sentralstyremøte

Juni:

01. : Uoffisiell innspelsfrist til programkomiteens førsteutkast

05. : Miljødag

15. : Sentralstyremøte

16. – 17. : Landsstyremøte (Halden)

Juli:

27.-29. : Sommarsamling på Sørlandet

August:

13. : Sentralstyremøte

September:

01. : Førsteutkast frå programkomiteen

10. : Sentralstyremøte

Hold deg oppdatert

venstre.no

venstre.no er Venstres primære informasjonskanal. Her finner du nyheter, politiske initiativer, informasjon om møter, om pågående prosesser, og ikke minst et rikholdig arkiv som gir svar på det meste.

<http://venstre.no/>

liberal.no

liberal.no er en åpen arena for alle som vil delta i debatt om og med Venstre. Her er både politikere, medlemmer og andre nysgjerrige aktive. Trenger du hjelp eller opplæring? support@liberal.no

<http://liberal.no/>

Nyhetsbrev

Venstres stortingsgruppe sender ut nyhetsbrev på epost om Venstres initiativ i Stortinget, stortingsgruppas standpunkt i pågående debatter, og annet av interesse for de som vil holde seg oppdatert. Meld deg på og av her: <http://www.venstre.no/nyhetsbrev/>

Ukens medietips

Venstrefolk kan alltid bli mer synlige i det lokale mediebildet! En gang i uken sender Venstre ut tips til en aktuell sak som kan følges opp i media, noen forslag til leserbrev og en oversikt over hva som skjer i Stortinget. Motta ved å sende epost til: medietips@venstre.no

Dagens mediebilde

Venstre går hver morgen gjennom avisene for deg og plukker ut de viktigste politiske nyhetene – sendt til din epostboks før klokka 9 om morgenen. Send epost til mediebildet@venstre.no

Sommerjobb i Venstres stortingsgruppe

Venstres stortingsgruppe tilbyr et vikariat (evt. to deltidsvikariat) i tiden 18. juni til 10. august 2012. Arbeidsoppgavene vil i hovedsak være knyttet til stortingsgruppens informasjonsarbeid med hensyn til pressemeldinger, innlegg, oppdatering på nett og mindre utredninger.

venstre

Perioden kan diskuteres med hensyn til behov for ferie. Søkerne må ha god formuleringsevne, og solid kjennskap til Venstres politikk og organisasjon. Lønn etter avtale.

Spørsmål og søknad med CV rettes til informasjonssjef Steinar Haugsvær (steinar@venstre.no) (mob. 95070041), innen **mandag 7. mai**.

De åpne dørers politikk

Venstre brukte store deler av 2009 valgkampen på å lukke dører. Først lukket vi døra for AP, så lukket vi døra for Frp, så lukket vi døra for alle partier som ikke gikk mot oljeboring i Lofoten og Vesterålen, dvs alle andre partier enn SV og Krf.

Så lukket vi døra for SV og sa at fløypartiene skulle holdes utenfor enhver regjering. Så åpnet vi døra litt på gløtt for AP på slutten av valgkampen for så å ettertrykke-lig slamre den igjen.

Enhver som har hatt en heftig krangel med noen som står en nær vet at slamrer du med dører og stenger deg inne på et rom så får du ikke fremført dine synspunkter, men kun din frustrasjon. Venstre var det frustrerte partiet i 2009 og vi nådde ikke frem med vår politikk. Vi mistet ikke velgere fordi vi gikk den ene eller andre veien i det politiske landskapet, vi mistet velgere fordi vi ikke nådde frem med det vi hadde på hjertet.

Aldri mer 2009, aldri mer en valgkamp hvor vi snakker om alle andre og ikke oss selv.

Det er vi skjønt enige om alle sammen.

Spørsmålet er hvordan vi kommer dit. Noen vil at Venstre skal sørge for et borgerlig regjeringsskifte. At Venstre skal være en borgerlig regjeringsgarantist. Da slamrer vi døra kraftig igjen for de rødgrønne partiene og åpner opp for Fremskrittspartiet. Vi ønsker å skifte ut en regjering med grunnlag i dårlig asylopolitikk, miljøpolitikk og justispolitikk og erstatte den med en regjering hvor Frp høyst sannsynlig er deltager.

Jeg har personlig store vanskeligheter for å forstå dette standpunktet.

Å stenge for AP, men åpne for Frp vil ikke bli forstått som noe annet en en glideflukt mot Høyre av historiske dimensjoner.

Debatt

Ståle Sørensen

styremedlem, Buskerud Venstre

Slik jeg forstår det finnes det bare en måte å ha døra på gløtt for Frp og det er å også å ha den åpen for AP og ethvert annet parti som gir gjennomslag for Venstre. Å binde oss opp til en blokk vil ikke gi nødvendig armslag for Venstre.

Mange tenker på dette som vinglete, men hvor vinglete er det ikke å bruke en valgkamp til å utelukke og garantere ethvert samarbeid med Frp for så fire år senere dra totalt motsatt standpunkt?

Skal vi ha de åpne dørers politikk så får vi jammen åpne skikkelig!

En valgkamp med like doser kritikk rettet mot den sittende regjeringen og høyresida vil markere Venstre som et reelt alternativ og som en joker i enhver regjeringskabal.

Krav om politisk gjennomslag for vår politikk må være retningsgivende, Venstre er garantisten for Venstrepolitikk. AP og Frp er i allianse i svært mange saker

hvor Venstre har fattet motsatt standpunkt, i noen av disse sakene er også Høyre en del av "det rustne triangelet". Venstres mål er å bryte opp dette, og da må vi inn i regjering påstår de mest aktive tilhengerne av det borgerlige alternativet. Jeg kaller dette politisk selvmordsbombing, det er mulig det får noen kortvarige resultater, men de langsiktige konsekvensene er at det samme vil skje med Venstre som med SV.

Venstre må bruke valgkampen i 2013 til å markere seg som et blokkuavhengig parti, et parti som samler velgere fra begge politiske leirer og som staker ut den tredje vei i norsk politikk. Venstre er ikke et klassisk venstreparti eller et høyreparti, Venstre er Venstre, det liberale sentrumsalternativet, Norges eldste og stolteste parti. Et parti som gjennom sine flotteste øyeblikk i historien har staket ut en ny kurs for Norge – ikke rødt, ikke blått, men grønt fritt og uavhengig.

Liberale Studenter blir bredere

30 liberale studenter samlet seg til årsmøte i Norges Liberale Studentforbund (NLSF) på Chateau Neuf i Oslo denne helgen. Daniel Heggelid-Rugaas (24) ble valgt til ny president i organisasjonen.

Med seg får han Naomi I. Røkkum (25) og Mathias Bratz-Queseth (21) som visepresidenter. Representantene kom fra Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø og Stavanger.

– Vi er klare for å bygge videre på en organisasjon i sterk vekst og mye engasjement, sier Heggelid-Rugaas.

Årsmøtet behandlet forslag til nytt arbeidsplan med ambisiøse mål for det neste året. Der slo man fast at NLSF bør bli en bredere organisasjon enn i dag, som skal fange opp studenter som er et sted mellom Unge Venstre og Venstre.

Organisasjonen skal iløpet av

året ha 300 betalende medlemmer, bygge opp lokallag i byene med høyere utdanningsinstitusjoner og bidra i Venstres løpende politikktutvikling.

– Årsmøtet slo fast at vi også skal bli en bredere organisasjon rent politisk, i den forstand at vi skal behandle flere politiske saks-

felt enn tradisjonell studentpolitikk og høyere utdanning, sier han.

Årsmøtet behandlet blant annet politiske uttalelser om fleksibilitet for syke studenter og om rettigheter for transpersoner.

Etterlyser systematikk og likeverdige muligheter

Sanna Sarrommaa fremmer forslag om ungdomsskoleelevers muligheter til å ta fag fra videregående. Og hun gjør det både i Oppland fylkekesting og i Lillehammer kommunestyre.

Selv om muligheten ble innført allerede i 2006, er det i dag bare 34 elever i hele Oppland som har glede av ordningen. Sarrommaa etterlyser systematikk og likeverdige muligheter.

Sarrommaa, som også er kom-

mune politiker, fremmer en tilsvarende interpellasjon i kommunestyret på Lillehammer i mars. Hun mener at det er uheldig at hvor i landet man blir født og hvilken skolekrets man hører til, bestemmer hvilke muligheter elevene

får. – Vi er i en liberal tradisjon opptatt av mulighetens likhet, sier hun

Sarrommaa frykter at mange teoretisk sterke elever ikke får de utfordringene de har krav på etter opplæringsloven. Hun etterlyser

sterkere fokus på tilpasset opplæring for alle, og planer og konkrete tiltak til å få det til. Kommunenes og fylkets samarbeid er essensielt i en sak som handler om ungdomsskoleelevers muligheter til å ta fag på videregående nivå.

unge venstre

Kickstart på året

Oslo og Akershus Unge Venstre arrangerte tradisjonen tro Kick-Off i januar, og i år tok hele 180 Unge Venstre-medlemmer turen til hovedstaden. Deltagerrekorden medførte at arrangørene måtte leie et større auditorium for å få plass til alle sammen.

Andreas Skjæret

Kick-Off har vært arrangert hver vinter siden 2005, og de siste årene har det lokale initiativet vokst seg til et stort nasjonal arrangement for Unge Venstre. Bare siden 2009 er arrangementet tredoblet i størrelse.

– Seminaret var kjempevellykket! Det er utrolig gøy å være arrangør når interessen for å delta er så stor, sier Martin Clausen-Bekkelien, leder i Oslo Unge Venstre.

Hvert år tar man for seg et spesielt tema. I år var det «fremtidens velferdsstat» som stod på programmet. Blant de mange innlederne kan nevnes venstreleder Trine Skei Grande, USAs ambassadør Barry White, BI-professor Tor Haugnes og Arild Knutsen fra Foreningen for human narkotikapolitikk.

– Kick-Off er et av de tre store arrangementene i Unge Venstre-kalenderen, sammen med sommerleiren og landsmøtet. Det er imponerende og veldig gøy at Akershus og Oslo Unge Venstre tar på seg ansvaret for et så

stort politisk arrangement for alle Unge Venstres medlemmer, sier Sveinung Rotevatn.

andreas.skjeret@venstre.no

Sør-Trøndelag Unge Venstre hadde så mange påmeldte at de leigde egen buss.

Ny UV-politikk siden sist:

- Myten om kortreist mat skader fattige
- Unge Venstre vil ha en liberal og ansvarlig alkoholpolitikk
- Stortinget må granske turfrakt gjennom norsk territorium

- Nye tider krever omlegging av Posten
- Demokrati krever mangfoldig medieeierskap
- Bedre muligheter for transpersoner
- Redd Syria fra en humanitær

katastrofe

Hold deg oppdatert på politiske vedtak i landsstyret eller sentralstyret på www.uv.no.

Hva skjer i organisasjonen?

Unge Venstres mål for 2012 er å styrke organisasjonen, forbedre stortingsvalgekampen og gjenerobre det liberale rommet i norsk politikk. Dette skal gjøres gjennom aktive lokallag og økt medlemsaktivitet, og vi er allerede godt i gang.

Vi har gjennomført UV-skolen trinn 2 minst en gang i alle landets regioner, og skal snart avholde Unge Venstre skolen trinn 3 på Ski i Akershus. Hensikten med skoleringen er først og fremst å skolere alle våre nye medlemmer i valgkamp, organisasjon og politikkutvikling. Unge Venstre skal bygge et valgkapparat som kan stå på over hele landet helt fram til målstreken i september 2013.

Å gjennomføre all den ønskede aktiviteten og bygge det valgkapparatet som vi trenger, er likevel ikke noe vi klarer uten hjelp. Vi avhengig av støtte fra Unge Venstre-folk, Venstre-folk og sympatisører. Om du vil gjøre en god investering for et mer liberalt Norge, kan du gi et lite bidrag til Unge Venstre på konto 1720.07.05521. Husk å merke bidraget med "bidrag" og "ditt navn". All støtte blir satt stor pris på.

Med stadig flere lokallag, fungerende fylkeslag og sterk medlemsvekst, så vi oss nødt til å utvide sekretariatet på Venstres Hus. I februar ansatte Unge Venstre Signe Lill Sletmoen som ny organisasjonssekretær. Signe hadde sin første dag 1. mars, og vil bli et svært kjent ansikt for alle som deltar på UV-arrangementer framover.

17. mars avholdt Norges Liberale Studentforening (NLSF) sin årlige konvent på Chateau Neuf i Oslo. NLSF har som målsetning å samle liberale studenter, og er en viktig arena for eldre UV-ere og andre liberalere på landets høyskoler og universiteter. Kontakt NLSF for mer informasjon om hva som skjer på ditt studiested.

Lurer du på hva som skjer der du bor? Kontakt din lokallags- eller fylkesleder.

Liberal hilsen

Anders Bergsaker
Generalsekretær

PS: Husk å betale kontingenten din. Send «UV [ditt navn]» til 2440 (kr. 50)

Snaraart sommarleir!

Laurdag 28. juli til torsdag 2. august er det igjen klart for sol, sommar og liberal politikk på Sørlandet.

Hanne Kvilhaugsvik

Fjorårets arrangement satte ny deltakarrekord, med til sammen 170 liberalarar som unna seg eit skikkeleg sommar-reventyr. Påmeldinga til årets leir har no starta på uv.no, og allerede 16. mars hadde sommarleirgeneral Hanne Kvilhaugsvik motteke 182 påmeldingar. Dette blir stort!

Sommarleiren går som vanleg føre seg på Hove leir utanfor Arendal. Her blir det lange som-

mardagar fylt med spanande politiske føredrag, eit kjempebra sosialt program og ikkje minst usedvanleg vakre og ualminneleg trivelege Unge Venstre-folk frå heile landet. Sengeplassane er allereie fylt opp, men det er framleis høve til å overnatte i telt. Då er prisen kr. 900 for heile veka, inkludert full reisedekning. All informasjon om påmelding finn du på uv.no.

Følg med på Unge Venstres facebook-side eller på nettsidene for å få med deg oppdateringer om programmet. Allereie no kan du gle deg til spanande føredrag med venstreleiar Trine Skei Grande, Europabevegelses Paal Frisvold og framtidss forskar Eirik Newth. Har du ikkje meldt deg på endå? Gjer det no – vi garanterer sol, sommar og vannvittig bra stemning!

kvilhaugsvik@liberal.no

B-BLAD

Retur:
Venstres Hovedorg.
Møllergt 16 0179
OSLO

Foto: Jan Skaregrøm

Bli med Venstre på Sørlandsferie!

Venstre inviterer **alle** interesserte til sommersamling i Sørlandets skjærgård.

Vi starter den lange valgkampen et år i forveien, på idylliske Strand Hotel Fevik i Grimstad. Stikkord for samlinga er skolering og sosialt samvær med lokalpolitikere og topp-politikere fra hele landet.

Denne helgen blir det politiske foredrag og diskusjon, skolering i historie, organisasjon og informasjon, men først og fremst mye hyggelig sosialt samvær. Du kan velge å delta på skolering med andre folk fra hele landet, eller rett og slett bare nyte Sørlandet sammen med andre liberale.

Sett av siste helgen i juli og bli med Trine Skei Grande, Ola Elvestuen, Guri Melby, Terje Breivik og en rekke andre på tur til Sørlandet.

Alle er velkommen - både små og store.

Sommersamling med Venstre

Strand Hotel Fevik
Grimstad
27.-29. juli

Send inn en uforpliktende påmelding med det samme:

sommersamling@venstre.no